

חבית פרק שנים ועשרים שבת

קמו.

עין משפט נר מצוה

כד א"י פ"ג מ"ג מ"ג סג
 הלכה ב סג מ"ג א"י
 טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 פ:
 כה ב מ"ג טו"ט א"י
 ט"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 כו ג מ"ג טו"ט א"י
 טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 כז ד טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 כח ה טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 כט ו טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 ס טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סא ז טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סב ח טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סג טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סד י טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סה יא טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סז יב טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סח יג טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סט יד טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג
 סק טו טו"ט א"י פ"ג מ"ג סג

לעזי רש"י

פ"ינדר"א [פ"ינדר"א].
 לנקב.

רבינו הגנאל

מנ"י שובר אדם את
 החבית לאכול ממנה
 גרוגרות כו' א"י הששי
 לא [שנן] שובר את החבית
 לאכול ממנה גרוגרות אלא
 דרוסות, אבל מפורדות אינו
 שובר החבית, אלא מוציא
 דרוגרות ואוכל ואינו שובר.
 ואוקימנא למתניתין כו'
 נחמה מרוב גרוגרות
 ולא קנני פירות, והא
 דתניא רש"י אומר מביא
 אדם חבית של יין ומתין
 ראשה בסיוף ומניחה לפני
 האורחים בשבת ואינו
 חושש, לרבנן. וכן הוא דתני
 וחוללות של תפרים ושל
 גרוגרות (ומתיר ומפקיע
 חוץ, לרבנן. והא דתני
 מביא אבל לא מפקיע
 ולא חוץ, ר' נחמיה
 דאמר אפילו תרודו ואפילו
 סלית אין יטלולין אלא
 לצורך תשמישו. בעי מנייה
 מבי ששת מוח למיברו
 חביתא בבורטיא. פי'
 החבית, פי' מגופה סמו
 החבית, דברי ר' יהודה,
 והכמים מתירין והלכה
 כחכמים. והני מילי שהיא
 הנקב בנג בכסוי אבל לנקב
 נקב מצד הכסוי אסור,
 בנקב ומרחיבו נמצא מתקן
 פתח, שאילו לא היה קטן
 ואינו יכול לקלח ביונק
 לא היה מרחיבו, והנה
 מתקן פתח, ולמה מותר.
 ופריך רבא מן התורה כל
 פתח שאינו עשוי להכניס
 ולהוציא אינו חשוב פתח,
 ואילו הנקבים כולן אין
 מכוונים להוציא חבית
 מניסין בהן אלא להוציא
 הן עשויין בלבד ומותרין.
 ורבנן גזרו על כל נקב
 מפני שלא יפתחו נקב בבית
 התרנגולין, והוא הנקרא
 לול של תרנגולים כדכתיב
 ובלולים יעלו, וזה לול
 של תרנגולים עשוי להכניס
 ורוח להוציא החמות והוא
 כמין פתח אסור, ומפני
 שהוא פתח גמור אסור מן
 התורה, גזרו על כל נקב.
 אבל ההרובה שאין אדם
 מרחיבו בלול של תרנגולים

שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרות. בגמרא מוקי לה דזרוסות לרבי נחמיה אבל לרבנן דרבי נחמיה שרי אפילו מפורדות ומינה לרבי מהא דמתן צפרק ככל מערבין (עירובין דף נד: ושם) גבי עירוב נתנו במגדל ונועל צפניו ואכזר המפתח הרי זה עירוב ופריך בגמרא אמאי הוה צמקוס אחד ועירובו צמקוס אחד הוה ומשני רב ושמואל דלמרי תרומיהו הכא במגדל של (א) צפין עסקין ור"מ היא כו' ואמאי מצעי ליה לאוקמא הכי ומעיקרל נמי מאי קאמר והלא יכול לשבר ולפתוח את המגדל וליטול את העירוב כי היכי דהכא שרי לשבר החבית וליטול הגרוגרות ואם זאת חלוק צפין נעילה ועירוב נעילה הגרוגרות א"כ קשה היכי מוקי לה התם כו' מאיר ונראה דהתם אסור לשבר את המגדל והכא דשרי לשבר את החבית משום דמיירי צמקוסהו כדמוקי לה צבינה פרק המניח כד' יין (דף לג: ושם) ומפ' רש"י התם דהיינו חבית צורה ומדקצין צריה צפרק של עץ עשוס ממנו זפת וקורין ריש"א ומש"ה דוקא חבית שרי דמחמת גריעותו לא חייס עליה וליכא למיחש שמא יתכוין לעשות כלי וכן כולה שמעתא דהכא צמקוסהו ואלע"ג דהתם צבינה לא מוקמינן הכי אלא לר"א דפריך וליה לר"א הא דתנן שובר אדם את החבית כו' ועלה משני משני צמקוסהו מ"מ אפילו לרבנן מיבעי לאוקמי הכי דרבנן לא פליגי אדר"א דקאמר לא יקטוסי פ"י לא יקטוסי את ההדס להריח צו אלא משום דליהו צבינה ליה דקצטימת קיסס חייב חטאת שקטוטמו לחצות צו צניינא וא"כ אי לא מוקמינן לא צמקוסהו עליהו איכא למיפדח וליה לכו דתנן כו' הלכך מיבעי לן למימר דליניא דכולהו מיירי מתניתין צמקוסהו והשתא ירושלמי צפרק ככל מערבין מנאאת הדא דמימא במגדל של אפן אכל במגדל של עץ נעשה כשובר החבית לאכול ממנה גרוגרות.

מתיר ומפקיע חותך. אומר רבי מההיא דעירובין (דף נד: ושם) יש ללמוד דהא דלמרינן (צ"ח דף נד: ושם) חותמות שכלים ממיר ומפקיע וחומך היינו כגון דקטיר צמיתא אכל פומתת של עץ ושל מתכת אסור לשבר ולהפקיע מדקציה ליה התם אמאי הוה צמקוס אחד ועירובו צמקוס אחד דפשיטא ליה שאינו יכול להפקיע הפומתת וליטול העירוב אע"פ שסתם מגדל שכלל הש"ס הוה כלי כמו האד צ"י לצית וצפור למגדל וכי ההיא דכריס כל הכלים (לעיל קכ"ג) וצמקוסהו נמי לא זעי לאוקמי אלא צקטיר צמיתא דהיינו דוקא חותמות שכללים אכל דבר שוק חוק כעין פומתת לא הוה שרי מ"מ (מ"ט).

הא רבנן והא ר' נחמיה. תימה לי אמאי לא מוקי תרומיהו כו' נחמיה והא דקמני ממיר ומפקיע וחומך צ"ט והא דקמני ממיר אכל לא מפקיע וחומך צמיתא דליכא תנא דס"ל הכי כד' יין (צ"ג) י"ל דניחא ליה למימר דהא כרבנן מנימא תרומיהו כו' נחמיה:

כשבר נחש על חוה. כשנתן לה ענה לאכול מן העץ זל עליה דכתיב (בראשית ג) הנחש השיאני לשון נשואין: גרים מאי שלא היו על הר סיני מהיין פסקה וזהמל: מונייהו הוה. צנייני וכל שעמדו על הר סיני נתקדשו ונטהרו ונתפראו מכל מוס ואף עוריס ופסחים שהיו בישראל דתניא בפרסי: ופליגא. הא דלמרי ללא פסקה וזהמל עד סיני: מתנ"י שובר אדם חבית. מליאה גרוגרות צפין או צסיף לאכול ממנה גרוגרות דאין צמקוסהו שום אסור צמית: ונלמד שלא יתכוין לעשות כלי. לנזקקה יפה צמית נאה: אין נוקצין מגופה. הדוקה (א) צפה החבית לעשות נקב אלא נוטל את כולה אכל כי נקיב לה מתקן פתח: ומכמים מסיין. דאין דרך פתח לחבית צכך: ולא יקנה מאידה. בגמרא מפרש לה: שום ממית. ויש כאן משום ממית: עירוב מדינה: מחטאת. שמא מירח השעה לדוקה צופני הכלי סניב הנקב: גמ' לא שנו. דשובר חבית ומטלטל ססיף לנקב: אלא דרוסות. והגרוגרות לרוסות צביגול וחומקין ממנו צקורדוס או צסיף ואידי דמטלטל סייף לחתוך גרוגרות צכר ציה נמי לחבית: אכל מפורדות. שא"כ לחתכן לא יטלטל סייף לשבור חבית (ה) דמתנ"י ר' נחמיה דלמרי אין כלי ניטל אלא לתשמיש המיוחד לו כדמוקי לקמן: ואינו חושש. ואלע"ג דמין לאו למחמתיה קאי: רבנן היא. דפליגי אדר' נחמיה ואמרי כל הכלים ניטלים לצורך ושלא לצורך: חסולות. כלי של כפות תמרים ועשויין (ה) כמין סלים ונומנים לתוכן תמרים רעים להכשיל: אלא מפקיע. ואת שררות החבל ככלי: ואלו חוסק. דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו וסכין אינו עשוי לכך למיברו. לתמוז פ"ינדר"א צלע"ו: צבורטיא. צרומח לתמוזו דרופינה לנקוב: לעין יפה. להרכיב מוצא היין צכק גדול מדלל נקיב ליה כדרך הנוקצין נקב עגול ויפה: הסס ודאי לעין יפה קמיון. שמרחה פיה למטה ממגופתה דקתתת ממח את ראשה. שפת פיה: לפסוחי מיפפת. יטול מגופתה: למעלה. צראש המגופה התם הוה דשרו רבנן ללא אורחא למיעבד פתחא התם אלא נוטל כל המגופה: אכל מלד. ומנין דעבדי לה משום פתחא ואינו רוצה לפותחה למעלה שלא יפול עפר או פסולת ציין: היינו דקמני ולא יקנה מאידה. ואמגופה קאי ודברי הכל: מחלוקת מן הלא. התם הוה דקאסר רבי יהודה משום דליכא דעבדי ליה פתחא: אין נוקצין נקב חדש. ככלי: נקב יאן. שנסתם דכי חוזר ופותח לאו כעושה פתח הוה שרי עשוי ועומד וסמימתי לאו כלום: אוסופי נמי מפקיע פתחא. שמרחיבו ויש כאן משום גמר מלאכה: הנלא. סרחון שלא ימותו התרנגולין: ואם צל להוסיף מוסף. ולא גזרינן דילמא אחי לאוסופי צלול של תרנגולין דלא מוסף איניש עליה: מוש

הלוסיף מוסף אוסופי ודאי מוש

(א) ע"ז כג: ימות קג:
 (ב) ציה לג: (ג) ס"א ר' יוס
 מעיר: (ד) לעיל קכ"ג.
 (ה) עירובין לה. ציה לב.
 ומספתא פ"ט"ו, (ו) לעיל
 קכ"ג: (ז) לעיל קכ"ג. פ"ט
 שם מקום: (ח) נעשויים.
 רש"י, ט' ונ"ט חוס'
 עירובין לה: ד"ה צבי כמלא,

תורה אור השלם
 1 כי את אשר ישנו פה
 עמנו עמד היום לפני י'
 אלהינו ואת אשר אינו
 פה עמנו היום:
 דברים טו ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' ההא רבנן היא
 מתימין: (ב) שם בנזק
 ישי: (ג) רש"י ד"ה אין
 נוקצין וכי הדוקה בפי
 החבית: (ד) ד"ה אכל
 מפורדות וכי החבית ס"מ
 וא"כ מ"ה ואינו מוש
 וכי קאי ססיף ואמרי כו'
 ההיא רבנן הוה וכו' ואלא
 לנזק הס"ד ואמרי מ"ה
 מובני ר' נחמיה היא דלמרי
 אין כלי מ"ה למקן הס"ד
 ואמרי מ"ה חותמת וכי
 תמיר ועשויין כמין סלים:
 (ה) חוס' ד"ה שובר וכי
 במגדל של בלבים עסקי:

גליון הש"ס

בשרא מוח למיברו חביתא.
 ע"ל דף קמ ע"ב חוס' ד"ה
 וכי מה בין:

הגהות הגר"מ

[א] גמ' צנו מיני מרב סג
 מוח למיברו. ניב ר"ל מוקוס
 צכק אסור אם כיומא מותר
 טור:

מוסף רש"י

ישראל שעמדו על הר
 סיני ותקני מכל מוס
 דכתיב (שה"ש ד) סוף יפה
 רעיו עומן סוף כן (ע"ז כ"ב).
 שובר אדם את החבית.
 מנופה שם זה גרוגרות
 ואלו. ונלמד שלא יתכוין
 לפות השנייה להיות לה
 לפה שפה עיר עלי (בצה)
 ג. חוששני לו מחטאת.
 חוששני למח חייב חטאת הוה
 (וע"ל קכ"ג). ומתיר ראשה
 בסיוף. לפתוח את החבית
 (מכות ג).

מוסף תוספות

א. אבל מודו דיאסורא
 איבא, והכא שרין
 לכתחילה. מוס' ה"א"ס.
 ג. משמע דבלא מוסתקי
 נמי שרי בבלי של עץ.
 חוס' עירובין ל': ד"ה אמאי
 ועי' מהש"ס. ג. דבבלי נמי
 יש בנק וסחירה. חוס'
 עירובין ל': ד"ה צבי צע.